

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל

גליון
209

מערכת סיכומי הדף היומי - מחודדים שולחת בזאת לכל הלומדים די בכל אתר ואתר חג פורים כשר ושמו. קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם לקיים מצות עד דלא ידע, אבל לא לגבי מצות לימוד וזיכרון התורה רק כמו שדרשו רז"ל ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך שאם ישאלך אדם אל תגמגם אלא אמור לו מיד והואיל שביום הפורים הוא זמן קבלת התורה באהבה עד כדי כך שראו שהתורה זה אור 'אורה זו תורה' קבל עליך ועל אחרים שלא לעבור את הדף היומי עד שהוא משונן ומחודד בפ"ך ושיעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בזמן הזה. אמן

דף צ"ח. שב"ק פרשת תצוה - פורים דמוקפין תשפ"א

דף צ"ח - עמוד א'

משנה: המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים, שאינם ראויים לקרבן פסח - ירעה עד שיסתאב, וימכר ויביא בדמי שלמים, שדינו כנקבע לשם פסח ונדחה.

ולמדים מדין זה שלש הלכות:

א. בעלי חיים נדחים - שבעלי חיים שנדחו מהקרבה נדחו לגמרי אף לכשחוזרים ונראים, ולכן זו שנדחת מפסח אינה קרבה עצמה שלמים. [ודלא כרבי שמעון הסובר שבעלי חיים אינם נדחים. וכן סובר רב אשי בדעת התנא בסיפא של המשנה, כדלהלן].

ב. דיחוי מעיקרא הוי דיחוי, ולא רק בנראה ונדחה, ולכן אף זו שמתחילתה לא הייתה ראויה לפסח נדחית מהקרבה.

ג. יש דחוי אפילו בדבר שלא נתקדש אלא לקדושת דמים, שהרי המקדיש דבר שאינו ראוי לפסח לשם פסח על כרחך לא הקדיש אלא לדמי פסח, ואף על פי כן נדחה מהקרבה.

המפריש פסחו ומת ובנו ממונה עימו - אם מת אחר חצות, יביאנו בנו לשם פסח, אף שאין מקריבים על אונן בפני עצמו (לעיל צ"א ע"א), כיון שחל עליו חיוב פסח בחצות יזהר ואין חוששים שיטמא. מת קודם חצות, חלה עליו אנינות קודם חצות, ויביאנו בפסח שני.

המפריש פסחו ומת ואין בנו ממונה עימו, לא יקריבנו לשם פסח, שזה פסח שמתו בעליו, ואם ישחטנו נשחט שלא למנוייו.

המפריש פסחו ואין בנו ממונה עימו, ומת קודם חצות, יקריבנו בנו לשם שלמים ביום ט"ז ולא בט"ו

לסובר שאין נדרים ונדבות קריבין ביום טוב.

המפריש פסחו ואין בנו ממונה עימו ומת אחר חצות, כיוון שהוקבע לפסח בחצות נדחה משלמים וירעה עד שיפול בה מום ויביא בדמיו שלמים, ולרבי שמעון הסובר שאין בעלי חיים נדחים קרב הוא עצמו שלמים. אך אם היה גוסס בחצות - גם לחכמים לא הוקבע לשם פסח, כיון שרוב גוססים למיתה. ואם הפרישו אחר חצות ומתו בעליו אחר חצות, לסובר שרק זמן חצות קובע ולא שאר זמן שחיטה, כיון דלא הוקבע לשם פסח לא נדחה משלמים.

משנה: הפסח שנתערב בשאר זבחים שאין דין הקרבתם שווה, כגון שנתערב בעולה ובאשם, ירעו עד שיסתאבו וימכרו, ויביא כדמי הבהמה היפה שבהן לפסח לעולה ולאשם ויפסיד המותר מביתו.

דף צ"ח - עמוד ב'

קדשים שנתערבו זה בזה - לרבי שמעון מביאים קדשים לבית הפסול להחמיר בספיקם ולמעט בזמן אכילתם כחומר שבהם ושורפים הנותר, ולחכמים אין מביאים, אלא ירעו עד שיסתאבו ויביא הקרבן בדמיהם.

פסח שנתערב בבכור, שדין הקרבתם שווה, ואין זמן אכילתם שווה, לרבי שמעון הסובר 'מביאים קדשים לבית הפסול', אם כל החבורה הם של כהנים יאכלו אותו בלילה אחד כדין הפסח, וישרפו את הנותר, ולחכמים ימתין עד שיוממו, ויביא דמי בהמה שמינה (כדמי היפה ביותר שבין כולם), ויאמר שקדושת הפסח תחול על מעות אלו ומביא בהן שלמים כדין מותר הפסח, ואוכל שאר התערובות כדין בכור בעל מום, שאין נשחט ונמכר באיטליז ואין נשקל בליטרא.

משנה: חבורה שאבד פסחה א. אם אמרו לאחד 'צא ובקש ושחוט עלינו', ומצא ושחט לשמו ולשמו, והם לקחו ושחטו: אם שלו נשחט

ז'אם ימעט הבית מהיות משה' מלמד שנמשכים ומתמעטים ממינוי קרבן פסח, לרבי יהודה - בלבד שיהא אחד מבני חבורה הראשונה קיים, לרבי יוסי - גם זה מותר, ובלבד שלא יניחו את הפסח בלא בעלים, ואם כולם רצו להמשך ימנו עליו אחרים תחילה.

לרבי יהודה אין שוחטין הפסח על היחיד, ולכן מי שלקח לעצמו בהמה לקרבן פסח שצריך ליקח עימו לכל הפחות עוד אחד, אותו האחד שלקח אחר כך נחשב מבני החבורה הראשונה, ויכול הראשון למשוך ידיו ממנו, אף שרבי יהודה סובר שאי אפשר להמשך רק אם נשאר אחד מבני החבורה הראשונה.

דף צ"ט ע"ב

פרק ערבי פסחים

משנה: ערב פסח סמוך למנחה קטנה, לא יאכל אדם עד שתחשך, כדי שיאכל מצה לתיאבון משום הידור מצוה.

מצוה לאכול בהסיבה בליל פסח כדרך בני חורין, במטה וליד שולחן זכר לחירות, ואפילו עני חייב בכך.

חייבים לשתות בליל פסח ארבע כוסות של יין, כנגד ארבע לשונות של גאולה.

אפילו עני שאין לו יין חייב בד' כוסות, ולכן צריכים גבאי הצדקה ליתן לו, ואם לא נתנו לו חייב העני למכור מלבושו או ילווה או ישכיר את עצמו עבור זה.

ערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה - לרבי יהודה לא יאכל, כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חביב עליו, ולרבי יוסי אוכל והולך עד שתחשך, ומודה רבי יוסי בערב פסח, כדי שלא יאכל מצה על השובע.

דף ק'. יום ב' פרשת כי תשא - י"ז אדר תשפ"א

דף ק' - עמוד א'

רבי יהודה שאוסר לאכול בערבי שבתות ויום טוב מן המנחה ולמעלה, היינו סמוך למנחה. שהתמיד קרב בתשעה ומחצה, ואסור לאכול מתשע שעות שהוא חצי שעה סמוך למנחה.

התחיל סעודתו בהיתר בערב שבת ויום טוב (לרבי יהודה קודם המנחה, ולרבי יוסי בערב פסח קודם מנחה, ובערבי שבתות וימים טובים קודם שתחשך) והיה אוכל והולך עד שתחשך - לרבי יהודה צריך להפסיק סעודתו מיד כשיחשיך, ולעקור שולחנו ולקדש, ולרבי יוסי אין צריך להפסיק, אלא יגמור סעודתו ויברך ברכת המזון, ואחר כך מביא כוס שני לקידוש.

פסק הלכה בדין מי שהתחיל בהיתר - לרבי יוחנן או רבי יוסי בר חנינא, בערב פסח הלכה כרבי יהודה שמפסיק, ובערב שבת הלכה כרבי יוסי שאין מפסיק. לשמואל, בין בערב שבת ובין בערב פסח פורס מפה על המאכל ומקדש, וחוזר וגומר סעודתו.

ראשון כולם אוכלים משלו שהרי נמנו עליו מעיקרא. אם שלהם נשחט ראשון - הם אוכלים משלהם, שמשכו ידיהם מהאבוד ונמנו על שלהם, והוא אוכל משלו, שהרי לא נמנה עמהם. ספק מי נשחט ראשון - הוא אוכל משלו, שהרי לא נמנה עמהם, והם אינם אוכלים עימו, שמא שלהם נשחט ראשון, וגם משלהם אין אוכלים שמא שלו נשחט ראשון, ושלהם יוצא לבית השריפה, אך פטורים מלעשות פסח שני, שבין כך ובין כך נשחט פסח אחד עבורם.

ב. אחד מהחבורה שהלך לחפש הפסח ואמר 'אם איחרתי צאו ושחטו עלי', ומצא ושחט, וגם הם שחטו, אם שלהם נשחט ראשון - אוכלים משלהם, והוא אוכל עמם, שהרי נמנה עמהם, ושלו נשרף. אם שלו נשחט ראשון - כל אחד אוכל משלו. ספק מי נשחט ראשון - הם אוכלים משלהם, והוא אין אוכל משניהם, ושלו נשרף, אך פטור מפסח שני.

ג. אמר להם שאם יאחר ישחטו עליו, ואמרו לו שאם ימצא ישחט עליהם, ומצא ושחט, וגם הם שחטו, כולם אוכלים מזה שנשחט ראשון, ובספק שניהם נשרפים, ופטורים מפסח שני.

ד. לא אמר להם ולא אמרו לו, בכל אופן - הוא אוכל משלו והם אוכלים משלהם.

שתי חבורות שנתערב פסחיהם - כל חבורה נוטלת אחת מן הבהמות שנתערבו, ואם ביררו את זה שהיה שלהם - טוב, אך כיון שאפשר שלא ביררו את זה שהיה שלהם, צריכים למשוך את עצמם מהראשון ולהימנות על זה שביררו עכשיו, וכיון שאי אפשר להמשך כולם ולהשאיר הקרבן בלא בעלים (עיין צ"ט ע"א), כל חבורה צריכה להתנות עם אחד מבני החבורה השניה, שאם הפסח הזה שביררנו עכשיו הוא שלנו מעיקרא, ידיך משוכות מהפסח השני ונמנית על שלנו, ואם אינו שלנו, אתה נשאר מנוי עליו, ואנו נמשכים משלנו ונמנים עמך על זה.

חמש חבורות של חמשה חמשה ושיל עשרה עשרה - כל חבורה נוטלת אחת מן הבהמות, ואחד מכל חבורה משאר החבורות מצטרף עמהם, ומתנים כנ"ל.

ראובן ושמעון שנתערב פסחיהם, כל אחד לוקח אחד מן הפסחים וממנה עימו אחד מן השוק, וראובן מתנה לזה שנמנה עם שמעון כנ"ל.

דף צ"ט. יום א' פרשת כי תשא - ט"ז אדר תשפ"א

יום זה הוקדש על ידי הנגיד רודף צדקה וחוסד הרה"ח ר' בנימין ביינוש ראזענבוים הי"ו 'לונדון' לכבוד יום הבר מצוה לבנו בכורו הבה"ח אשר הי"ו שיעלה במסילה העולה בית א-ל לתפארת המשפחות החשובות

דף צ"ט - עמוד א'

יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים, שנאמר 'אویل מחריש חכם יחשב'.

דף ק' - עמוד ב'

כשם שמפסיקים לקידוש (או בעקירת השולחן או בפריסת מפה - כל אחד כשיטתו) כך מפסיקים להבדלה, שאם היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקים אכילתם ומבדילים (וראה להלן דף ק"ה שיש חולקים שאין מפסיקים).

פורסים מפה על הלחם עד לאחר קידוש, כדי שתבוא הסעודה לכבוד שבת לאחר שכבר קידשוהו.

דף ק"א. יום ג' פרשת כי תשא - י"ח אדר תשפ"א

דף ק"א - עמוד א'

מקדשים בליל שבת ויו"ט בבית הכנסת, כדי להוציא חובת קידוש לאורחים האוכלים בבית הכנסת.

שליח ציבור שמקדש בבית הכנסת ואינו אוכל שם - לרב יצא ידי קידוש, שלשיטתו אין צריך לקדש במקום סעודה. ומכל מקום צריך לחזור ולקדש בביתו, כדי להוציא את בניו ובני ביתו, ולשמואל לא יצא ידי חובתו, שלשיטתו אין קידוש אלא במקום סעודה.

לשמואל אין קידוש אלא במקום סעודה, ואם לא אכל שם לא יצא ידי קידוש וצריך לחזור ולקדש, שנאמר 'וקראת לשבת עונג' שבמקום הקריאה שם תהא עונג, או משום שכיון שקבעו קידוש על היין, מסתמא הוקבע על היין שבשעת הסעודה שהוא חשוב.

רבה היה נוהג כחומרי דרב ולא לקולא כשמואל, חוץ משלשה דברים שהיה מיקיל כשמואל: א. מתירים ציצית מבגד לבגד. ב. מדליקים מנר חנוכה לנר אחרת של חנוכה. ג. הלכה כרבי שמעון שגורר אדם מטה כסא וספסל בשבת, לפי שאינו מכווין לעשות חריץ.

דף ק"א - עמוד ב'

בירך על היין במקום אחד ושינה את מקומו, לרב צריך לחזור ולברך שהוא היסח הדעת, ולפיכך שליח ציבור שקידש בבית הכנסת אף על פי שדעתו לשתות יין בביתו חוזר ומברך. לרבי יוחנן אין צריך לחזור ולברך, ואין זה היסח הדעת כיון שדעתו לאכול ולשתות בביתו. ושיטתו מוקשה מברייתא.

שינוי מקום לעניין קידוש שלא במקום סעודה ולעניין ברכת הנהנין - היינו בין מבית לבית ובין מאיגרא לארעא (וכן מחדר לחדר, אבל מפנה לפינה באותו חדר נחשב במקום סעודה. תוספות).

שינוי יין - שהביאו לו יין מחבית אחרת וטעמו משונה מן הראשון, אין צריך לברך שנית על היין בורא פרי הגפן.

דברים הטעונים ברכה לאחריהם במקום שאכלם, כגון שבעת המינים - לרב חסדא אם הלך באמצע אכילתו למקום אחר, אין צריך לחזור ולברך ברכה

ראשונה, שעל דעת קביעות הראשון הלך לסיים שם סעודתו ולברך ברכה אחרונה על שתייהם, ורק דברים שאין טעונים ברכה אחרונה במקומם כגון מים או פירות, הוא דהוי היסח הדעת כששינה מקומו וצריך לברך עליו שוב ברכה ראשונה. ולרב ששת בין דברים הצריכים ברכה אחרונה במקומם ובין דברים שאין צריך לברך במקומם, צריך לחזור ולברך עליהם ברכה ראשונה.

דף ק"ב. יום ד' פרשת כי תשא - י"ט אדר תשפ"א

דף ק"ב - עמוד א'

בני חבורה שהיו מסובין לשתות ועקרו ממקומן לקראת חתן וכלה, כשהן יוצאים אין צריכים לברך ברכה אחרונה הואיל ועתידים לחזור, וכשהם חוזרים אין צריכים ברכה לפניה. לרב ששת דווקא כשיש שתי תנאים: א. שאכלו דברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומם, כגון שבעת המינים. ב. שהניחו שם זקן או חולה או מקצת חברים ודעתם לחזור אליהם. ולרב חסדא היינו דווקא לרבי יהודה, אבל לשיטת חכמים אפילו אם לא הניחו שם מקצת חברים, כל שהוא משבעת המינים אין צריך לברך ברכה אחרונה כשהן יוצאים ולא לפניה כשהם חוזרים, ותניא כוותיה. ולרבי יוחנן - בשיטת חכמים - אין צריך לברך גם בדברים שאין טעונים ברכה לאחריהם במקומם.

בני חבורה שהיו מסובין וקידש עליהם היום, לרבי יהודה מביאים לו כוס יין ואומר עליו קדושת היום, ומביאים כוס שני לברך עליו ברכת המזון, ומפסיק סעודתו (לגירסת תוספות מברך ברכת המזון על כוס ראשון, ומקדש על כוס שני), ולרבי יוסי אוכלים והולכים עד שתגמר סעודתם, וכשגמרו מברך ברכת המזון על כוס ראשון, ומקדש על כוס שני.

דף ק"ב - עמוד ב'

אין אומרים שתי קדושות על כוס אחד - כגון קידוש וברכת המזון - לפי שאין עושים מצוות חבילות חבילות דמיחזי עליו כמשא. ואם אין לו אלא כוס אחד, מותר. אבל קידוש והבדלה אומרים על כוס אחד (במוצ"ש שחל ביו"ט), ששניהם משום קדושת היום.

דף ק"ג. יום ה' פרשת כי תשא - כ' אדר תשפ"א

יום זה הוקדש לעילוי נשמת הרה"ח ר' ישראל ראזענבוים ז"ל בן הרה"ח ר' מאיר ז"ל נלב"ע כ' אדר תש"מ הוקדש על ידי צאצאיו ת. נ. צ. ב. ה.

דף ק"ג - עמוד א'

סדר קידוש והבדלה ביום טוב שחל להיות במוצאי שבת

לרב יקנ"ה - יין קודם משום שתדיר, קידוש קודם להבדלה שאם יבדיל קודם נראה שקדושת היום

היין שתי פעמים - על קידוש ועל הבדלה - כיון שעדיין לא שתה ולא הסיח דעתו.

אבוקה לברכת בורא מאורי האש מצוה מן המובחר.

דף ק"ד. יום ו' פרשת כי תשא - כ"א אדר תשפ"א

יום זה נתנדב ע"י החפץ בעילום שמו לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק בעל הנועם אלימלך להיושע בדבר ישועה ורחמים

דף ק"ד - עמוד א'

סמוך לחתימת ברכת הבדלה - לשמואל צריך שיאמר מעין חתימה, ולפומבדיתאי מעין הפתיחה. ונפקא מינה ביום טוב שחל במוצאי שבת, אם צריך לומר 'בין קדושת שבת לקדושת יו"ט הבדלת' שהוא מעין חתימה של המבדיל בין קודש לקודש.

הבדלה אומרים במוצאי שבת, מוצאי יום טוב, מוצאי יום הכיפורים, מוצאי שבת ליום טוב, מוצאי יום טוב לחולו של מועד. אבל לא במוצאי יום טוב לשבת, שאפרכוס יוצא והמלך נכנס, ואין דרך ללוות האפרכוס, שהכל נמשכים אחר המלך.

מנין ההבדלות שאומרים בהבדלה: לרבי מנחם בר סימאי וחנניא בר אידי - אחת, ואין הלכה כמותן. העם נהגו לומר שלש. לרבי אלעזר אמר רבי אושעיא הפוחת לא יפחות משלש, והמוסיף לא יוסיף על שבע. ומה שאומרים בסוף 'בין יום השביעי לששת ימי המעשה' אינו מן המנין לפי שמעין חתימה היא. המבדיל צריך שיאמר מעין הבדלות האמורות בתורה - בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין טמא לטהור, בין מים העליונים למים התחתונים, בין כהנים ללוויים, בין לויים לישראלים.

רבי מנחם בר יוסי נקרא בנן של קדושים, לפי שלא הסתכל על צורת מטבע.

נוסח החתימה בברכת הבדלה: לת"ק - ברוך סודר בראשית, לאחרים - יוצר בראשית, לרבי יוסי ברבי יהודה ורב - מקדש ישראל, לרבי יהושע בן חנינא כל החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קודש לחול מאריכים לו ימיו ושנותיו, ואין הלכה כמותו לפי שאין חותמין בשתיים, אלא כשמואל דאמר המבדיל בין קודש לחול.

דף ק"ד - עמוד ב'

כל הברכות פותח וחותם בהם בברוך, חוץ מברכת המצוות ופירות שאין בהם ריבוי דברים, וברכה הסמוכה לחברתה, וברכה אחרונה שבקריאת שמע שחותם בברכה ואינו פותח, שהיא נחשבת סמוכה לחברתה שהרי מחובר אמת ויציב לסוף קריאת שמע, וסמוכה לברכה שלפני קריאת שמע. וברכת הטוב ומטיב פותח בברכה ואינו חותם, שברכה בפני עצמה היא שנתקנה על הטובות שנעשו עם הרוגי ביתר.

עולא פתח בברכת הבדלה ולא חתם, משום שהיא כברכת הודאה, שאין בה הפסק תחינה או ריצוי באמצע.

היא כמשאוי עליו, ונר קודם הבדלה כשאר מוצאי שבתות.

לשמואל ינה"ק - יין קודם משום שתדיר, נר קודם להבדלה כשאר מוצאי שבתות, הבדלה קודם לקידוש - משל למלך יוצא ואפרכוס נכנס, שמלווים את המלך ואחר כך יוצאים לקראת אפרכוס.

לרבה ינה"ק - יין קודם משום שתדיר, הבדלה קודם לקידוש כשמואל, נר לאחר הבדלה להפסיק בין הבדלה לקידוש, שההבדלה מכחישה קדושת היום שעושה הקידוש.

ללוי קני"ה - קידוש קודם להבדלה כרב, נר להפסיק בין קידוש לברכת היין כדי שיהא נראה שמבדיל על היין, שעיקר הבדלה תקנו על היין, אבל קידוש אפשר גם על פת.

לרבנן קינ"ה - קידוש קודם כרב, יין נר הבדלה ככל מוצ"ש, או כדי להפסיק יותר בין קידוש להבדלה.

למר בריה דרבנא נקי"ה - נר קודם ככל מוצ"ש שמברך עליה קודם משום שנהנה ממנו תחילה, קידוש קודם להבדלה כרב, ויין סמוך להבדלה כלוי. לרבי יהושע בן חנניה נהי"ק - נר תחילה כדי שהיין יהיה סמוך להבדלה ולקידוש, והבדלה קודם לקידוש כשמואל.

דין ברכת שהחיינו ביום טוב שחל במוצאי שבת: לאביי - יקזנ"ה. כרב שקידוש לפני הבדלה, ומאחר שמתחיל בקידוש יאמר גם זמן, שהקידוש גורם לברכת הזמן.

לרבא - יקנה"ז. שברכת הזמן בסוף - ככל יום טוב, ומשום שעיקרו לא נתקן על הכוס. והלכה כרבא.

ברכת בשמים ומאור בכל מוצאי שבת - יש אומרים שמברך על המאור תחילה בין לבית שמאי ובין לבית הלל. ולרבי יהודה - לבית שמאי מברך על המאור ואחר כך על הבשמים, ולבית הלל על הבשמים ואחר כך על המאור.

סדר ברכת המזון והבדלה למי שאין לו אלא כוס אחד: לרבי מאיר - לבית שמאי נר מזון בשמים והבדלה, ולבית הלל נר בשמים מזון והבדלה. ולרבי יהודה - מברך על המזון תחילה לדברי הכל, שכשגמר סעודתו נתחייב בברכת המזון, ואין מעבירים על המצוות.

דף ק"ג - עמוד ב'

בירך על היין שלפני המזון - אמימר בירך על כל כוס שבתוך הסעודה, שנמלך מלשתות לאחר כוס ראשון. רב ותלמידיו רבא ומר זוטרא בירכו רק על כוס ראשון, ועל כוס של ברכת המזון, שכשאומר 'הב לן ונברך' הוי ליה היסח הדעת. ורב אשי לא בירך על כוס של ברכת המזון, שסובר ש'הב לן ונברך' לא הוי היסח הדעת.

ביום טוב שחל במוצאי שבת אין צריך לברך ברכת